

Schimbările profesionale și inegalitatea salarială: Monitorul European al Locurilor de Muncă 2017

Introducere

În cursul anului 2016, gradul de ocupare a forței de muncă din UE a revenit în sfârșit la nivelul la care se afla înainte de criza financiară mondială. Redresarea începută în 2013 a condus la crearea netă a opt milioane de locuri de muncă noi. Majoritatea acestora au fost create în sectorul serviciilor, dar s-a înregistrat și o redresare accentuată a locurilor de muncă din domeniul producției, în care au fost create aproximativ 1,5 milioane de slujbe noi.

Prezenta publicație – al șaselea raport anual al Monitorului European al Locurilor de Muncă – analizează mai detaliat recente schimbări de la nivelul ocupării forței de muncă în statele membre și la nivelul agregat al Uniunii Europene [între al doilea trimestru (T2) al anului 2011 și T2 2016]. În prima parte a raportului, care utilizează o „abordare axată pe locurile de muncă”, schimbările survenite la nivelul ocupării sunt descrise din punct de vedere cantitativ (câte locuri de muncă au fost create sau desființate și în ce sectoare) și calitativ (despre ce tipuri de locuri de muncă este vorba, în primul rând din punctul de vedere al remunerației orare medii). Partea a doua, o secțiune mai analitică, discută rolul ocupațiilor în structurarea inegalității salariale din Europa, precum și măsura în care modelele observate de polarizare și de îmbunătățire a locurilor de muncă au contribuit la evoluția inegalității salariale în ultimul deceniu.

Contextul politicilor

Strategia „Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii” a Uniunii Europene conține angajamentul de a stimula atingerea unor niveluri ridicate de ocupare a forței de muncă și de productivitate. În acest scop, este nevoie de reînnoirea atenției acordate obiectivelor agendei precedente de la Lisabona: „locuri de muncă mai multe și mai bune”. Sunt necesare mai multe locuri de muncă pentru a soluționa problema existenței unor rate ale șomajului inacceptabil de ridicate. Totodată, Europa are însă nevoie de locuri de muncă mai bune și mai productive dacă își dorește să reușească încă o dată să îmbunătățească standardele de viață ale cetățenilor săi în contextul unei economii globale integrate și aflate în

expansiune. Pachetul din 2012 privind locurile de muncă al Comisiei Europene („Către o redresare generatoare de locuri de muncă”) identifică o serie de sectoare care prezintă cea mai mare probabilitate de creștere a ocupării forței de muncă: serviciile de sănătate, tehnologia informațiilor și comunicațiilor, serviciile destinate persoanelor și gospodăriilor, precum și categoria promițătoare, deși greu de definit, a „locurilor de muncă ecologice”. Abordarea axată pe locuri de muncă adoptată în acest raport oferă date actualizate privind nivelurile de ocupare și calitatea locurilor de muncă în sectoarele și ocupațiile aflate în creștere sau în declin.

Abordarea axată pe locurile de muncă a fost aplicată pentru prima dată în 1990, în SUA, de către laureatul Premiului Nobel Joseph Stiglitz și ulterior a fost perfecționată de Erik Olin Wright și Rachel Dwyer. Aceste prime demersuri ale americanilor au abordat în principal o întrebare care, cu timpul, a devenit mai nuanțată: creșterea numărului de locuri de muncă se face cu prețul calității lor? Abordarea din perspectiva locurilor de muncă se folosește în special pentru a evalua măsura în care structurile de ocupare a forței de muncă din economiile dezvoltate se polarizează, având drept rezultat scăderea numărului de slujbe din zona salariului mediu, sau se îmbunătățesc – pe măsură ce crește oferta de lucrători cu înaltă calificare. În măsura în care, pe unele piețe ale muncii, se remarcă o polarizare a ocupării forței de muncă, prezenta cercetare pătrunde și în sfera unor preocupări mai generale legate de inegalitatea din ce în ce mai mare.

Principalele constatări

Schimbările de la nivelul ocupării forței de muncă, 2011-2016

- În T2 2016, numărul persoanelor încadrate în muncă era cu opt milioane mai mare decât fusese cu trei ani înainte. Din 2013, creșterea numărului de locuri de muncă a înregistrat o oarecare înclinație, deși modestă, către slujbele bine plătite. S-a înregistrat o creștere substanțială și a numărului de slujbe cu salarii mici și medii, în concordanță cu redresarea economică bazată pe consum.

- De-a lungul unei mai mari perioade de timp (începând de la sfârșitul anilor 1990), se observă o tendință constantă de creștere mai rapidă a numărului locurilor de muncă cu salarii mai mari decât a celor din celelalte paliere salariale. Această situație s-a înregistrat deopotrivă în perioadele de recesiune și în cele fără recesiune.
- În prezent, în Uniunea Europeană mai mult de 7 locuri de muncă din 10 sunt în sectorul serviciilor, un sector în care, din 2011, au fost create peste 8 milioane de locuri de muncă în Uniune. Recenta creștere a gradului de ocupare din sectorul serviciilor a cunoscut o polarizare asimetrică, înregistrându-se creșteri mai mari în segmentul superior și cel inferior al distribuției salariale.
- Tot din 2013, numărul angajaților din sectorul producției a crescut cu 1,5 milioane. Cea mai mare parte a acestei creșteri s-a înregistrat la nivelul locurilor de muncă pentru ingineri, specialiști și cadre de conducere din cvintila superioară a distribuției salariale, și nu la nivelul pozițiilor mai tradiționale destinate lucrătorilor fără calificări superioare din domeniul producției. Proporțional, țările UE-13 (cele care au aderat la UE începând cu 2004) au beneficiat cel mai mult de noile locuri de muncă nete din domeniul producției.
- În cazul multora dintre locurile de muncă de durată, care înregistrează o creștere mai rapidă, ponderea lucrătorilor în vârstă a crescut semnificativ, ceea ce sugerează că recenta creștere a gradului de ocupare se explică prin creșterea duratei vieții profesionale și pensionarea la o vârstă mai înaintată la fel de mult ca prin reapariția dinamismului pieței muncii.

Schimbările profesionale și inegalitatea salarială

- Ocupațiile au un rol important în structurarea inegalității salariale din Europa. Acest lucru se datorează parțial faptului că ocupațiile mediază efectul pe care îl au asupra inegalității salariale alți factori, de exemplu capitalul uman, clasa socială și segregarea pe criterii de gen sau de vârstă. Ocupațiile au însă și un efect propriu asupra inegalității salariale, probabil ca rezultat al unor mecanisme specifice precum sistemele de autorizare a exercitării profesiei, de atestare profesională sau de ucenicie.
- Deși există mari diferențe între zonele Europei în ceea ce privește amploarea inegalității salariale, ocupațiile asigură o coloană vertebrală a distribuției salariale remarcabil de similară în toate țările. Distribuția variației salariale între ocupații și în cadrul aceleiași ocupații, precum și ierarhia salariilor în funcție de ocupație (care ocupații sunt mai bine plătite și care sunt mai slab plătite) sunt, în esență, similare în toate țările. Ceea ce variază de la o țară la alta sunt diferențele efective dintre salariile plătite în cadrul fiecărei ocupații și măsura în care acestea sunt grupate în clase generale sau prezintă o corelație cu diferențele înregistrate în ceea ce privește capitalul uman.
- În pofida polarizării din ce în ce mai puternice și mai generalizate a locurilor de muncă din Europa în urma mării recesiuni, în ultimul deceniu dinamica ocupațională nu a antrenat o accentuare a inegalității salariale. Schimbările în ceea ce privește distribuția salarială în cadrul aceleiași ocupații au influențat tendințele generale ale inegalității salariale mult mai puțin decât schimbările la nivelul salariilor plătite în funcție de diferitele ocupații sau decât schimbările structurii ocupaționale.

Informații suplimentare

Raportul *Occupational change and wage inequality: European Jobs Monitor 2017* (Schimbările profesionale și inegalitatea salarială: Monitorul European al Locurilor de Muncă 2017) este disponibil la adresa <https://www.eurofound.europa.eu/publications>.

Pentru mai multe informații, vă rugăm să vă adresați dlui Enrique Fernández-Macías, director de cercetare, la adresa de e-mail: efe@eurofound.europa.eu